

STUDIUL APLICATIV PRIVIND EDUCAȚIA ECOLOGICĂ A COPIILOR LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Prof. Înv. Preșc. Sofronie Florina
G.P.P. Aripă deschise Pitești

Ipoteza studiului

Dacă activitățile de predare – învățare – evaluare pentru domeniul experiențial știință - cunoașterea mediului, s-ar desfășura sub forma de activități integrate, **atunci** cunoștințele copiilor legate de mediul înconjurător ar fi mai aprofundate, influențând considerabil interesul copiilor pentru acest domeniu.

Obiectivele studiului

Pornind de la ipoteza stabilită, mi-am propus ca pe parcursul unui an școlar să desfășor la grupa pe care o coordonez – grupa mare- mai multe activități integrate desfășurate sub toate formele de organizare întâlnite pentru domeniul știință, urmărind să îmbunătățesc rezultatele obținute la sfârșitul anului școlar, contribuind la îmbogățirea bagajului de cunoștințe și informații la copiii preșcolari.

Obiectivele propuse pentru aceasta cercetare:

- O1. evaluarea cunoștințelor inițiale dobândite la grupele anterioare – mică, mijlocie în domeniul științelor;
- O2. aplicarea unor modalități de antrenare și ameliorative preșcolariilor în cadrul activităților integrate;
- O3. realizarea sarcinilor de lucru propuse îmbinând informațiile din mai multe domenii de activitate;
- O4. formarea deprinderilor de a observa, descrie, exploata cât și de protecție a mediului înconjurător;
- O5. evidențierea efectelor produse în urma proiectării și desfășurării activităților didactice integrate;
- O6. înregistrarea, compararea și interpretarea rezultatelor obținute la probele inițiale, formative și sumative, urmărind evidențierea progresului realizat de preșcolari;

Metodica desfășurării studiului

Tipul și locul de desfășurare al cercetării Prezenta cercetare este de tipul practic-aplicativă, deoarece operează în plan inductiv, prin confruntarea directă cu realitatea

educațională și explorarea ei, s-a desfășurat la Grădinița. „Aripi Deschise”, Pitești, în anul școlar 2014 – 2015.

Eșantionul de lucru al cercetării Lotul de subiecți necesar pentru cercetare este format din 2 grupe mari: grupa experimentală - Mare A- cu un total de 20 de preșcolari, și grupa de control –Mare B- cu un total de 20 de preșcolari.

Metode folosite în cercetare

Pentru culegerea datelor s-au utilizat metode precum

- Metode de colectare a datelor cercetării: metoda observației, metoda testelor, metoda convorbirii, metoda experimentului psihopedagogic, metoda analizei produselor activității copiilor;
- Metode de cuantificare a datelor:
 - ✓ numărarea rezultatelor, a răspunsurilor, a copiilor cu anumite rezultate, a categoriilor de dificultăți, interpretarea calitativă prin analize variate;
 - ✓ clasificarea, ordonarea, ierarhizarea rezultatelor, a copiilor, în diferite etape ale experimentului;
 - ✓ compararea rezultatelor copiilor din grupa experimentală, cu cele ale copiilor din grupa de control; raportarea la standarde, etaloane;
- Metode matematico- statistice de culegere și prelucrare a datelor: Întocmirea tabelelor de rezultate, interpretarea cantitativă a constatărilor acumulate (reprezentări grafice).

Fiind într-o continuă evoluție în care apar tot mai multe inovații și metode, în cadrul acestei cercetări am îmbinat în mod continuu în cadrul activităților integrate metodele tradiționale și metodele activ- participative centrate pe copil.

Organizarea și desfășurarea studiului

În realizarea cercetării am urmărit trei etape:

- ❖ **etapa constatativă** - (inițială), în care au fost recoltate datele de start, pe bază de observații, probe, fișe de lucru, pentru cunoașterea nivelului de cunoștințe legate de cunoașterea mediului, în momentul inițierii experimentului, în grupa experimentală și de control.
- ❖ **etapa experimentală**, în care a fost introdusă variabila independentă / modalitatea nouă de lucru (conținut, forme, tehnici, forme de organizare), numai la grupa experimentală. S-au utilizat strategii interactive de predare - învățare în cadrul activităților de cunoașterea mediului.
- ❖ **etapa finală** - etapa de control, în care au fost evaluate rezultatele: datele finale au fost raportate la datele de start, pentru a testa relevanța diferențelor obținute, urmărindu-se în

paralel evoluția grupei de control, pentru a se constata dacă rezultatele obținute în grupa experimentală sunt similare, semnificativ superioare / inferioare. Atât probele inițiale cât și cele finale au fost aplicate la ambele grupe.

Etapa I – etapa constatativă(inițială)

Ca primă etapă am avut în vedere stabilirea nivelului de cunoștințe al preșcolarilor în domeniul cunoașterii mediului, dobândite la grupa mică și mijlocie. Nivelul a fost testat cu ajutorul fișelor de evaluare inițială, în perioada 17 septembrie - 28 septembrie 2015, la cele două grupe: experimentală și de control. Testele de evaluare inițială cuprind exerciții cu itemi diferiți și bine gândiți, stabilite în prealabil, având un grad mediu de dificultate, incluzând aspectele mai importante de observat și cunoștințe din materia parcursă în cadrul activităților de cunoaștere a mediului.

Rezultatele obținute în urma acestei evaluării, au fost înregistrate și centralizate în tabele specifice, urmărindu-se procentajul pentru a fi comparat cu cel din etapa finală.

Cotarea s-a făcut în funcție de dificultatea itemului.

Descriptori de performanță:

F.B.: completează corect toți cei 5 itemi

B.: completează corect 3-4 itemi

S.: completează corect 1-2 itemi

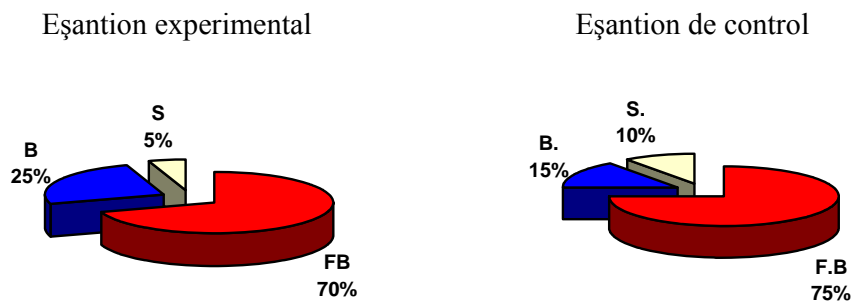
Tabel nr. 1 - Proba 1 de evaluare inițială

Eșantion experimental		Eșantion de control	
Valori	Frecvență	Valori	Frecvență
FB	14	FB	15
B	5	B	3
S	1	S	2
TOTAL	20 COPII	TOTAL	20 COPII

Tabel nr. 2 - Proba 1 de evaluare inițială

Eșantion experimental		Eșantion de control		Calificativ
14	70%	15	75%	FB
5	25%	3	15%	B
1	5%	2	10%	S

Fig. nr. 1 Diagrame areolare - probele de evaluare inițială

**Total calificative obținute la evaluarea inițială
grupa experimentală**

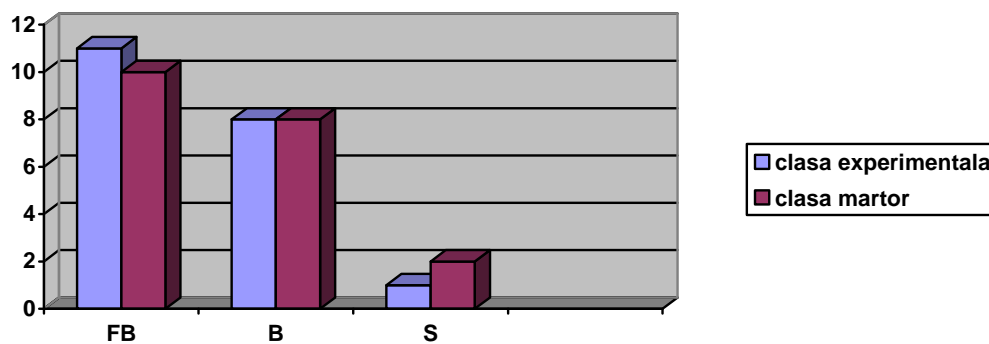
Calificativ	FB	B	S
Nr. Copii	11	8	1

**Total calificative obținute la evaluarea inițială
grupa de control**

Calificativ	FB	B	S
Nr. Copii	10	8	2

Rezultate obținute la evaluarea inițială

Fig. nr. 4 - Reprezentare histografică a rezultatelor după evaluarea inițială

Etapa experimentală

În această etapă activitățile integrate din care unul dintre domeniile experiențiale este cel de Științe, s-au desfășurat respectând un eșantion specific pentru a putea îndeplini obiectivele propuse în această cercetare și pentru a-mi atinge scopul stabilit la început.

Toate activitățile au fost structurate în funcție de anotimp, de caracteristicile naturii și de cerințele și nevoia copiilor de cunoaștere și de a afla cât mai multe detalii și informații despre mediul înconjurător și tot ce ține de faună, floră și viețuitoare. Am urmărit ca pe parcursul anului școlar să desfășor activități integrate cât mai multe, având jocul didactic ca formă dominantă.

A fost promovată o manieră de lucru agreabilă și atractivă, sub semnul jocului, îmbinându-se metodele intuitive cu cele verbale, strategii activ-participative, integrându-se jocurile didactice în activitățile inter și transdisciplinare, selectându-se jocuri interesante, atractive. În activitatea desfășurată la grupă, am acordat o atenție deosebită aspectului dinamic, activ al cunoștințelor, urmărind ca el să devină o trasătură caracteristică de durată a preșcolarului. Am constatat că unii copii sunt pasivi în cadrul activităților, nu-și anunță participarea și se mulțumesc cu răspunsurile colegilor.

În funcție de temele anuale mi-am planificat proiectarea și pregătirea activităților integrate în cadrul unor proiecte tematice ce asigură o învățare diferențiată, bazată pe experiență și curiozitate în cadrul căreia copilul să experimenteze lucruri noi.

Ca o continuare a activităților din mediul educațional mi-am propus desfășurarea unor activități în aer liber care fac posibil contactul nemijlocit cu lumea vie, oferind prilejul copiilor de a efectua observații asupra obiectelor și fenomenelor așa cum se prezintă ele în stare naturală.

Activitățile de Cunoașterea mediului D.Ș., le-am combinat în activități integrate, de-a lungul anului școlar cu toate domeniile experiențiale de activitate. De exemplu:

- Activitatea integrată “Câte-un pic de sănătate”: D.Ș. - “Cutia vieții!”(aer, lumină, sol, apă)- joc didactic, D.O.S. – Memorizare- “Sănătate de la toate!”;
- Activitatea integrată “ Toamna ruginie” D.Ș. - “Căsuța anotimpurilor!” – joc cu material individual, D.E.C. – “Coș cu fructe!” – pictură;
- Activitatea integrată “ Hai la săniuș” D.Ș. – “Hai la joacă afară” – lectură după imagini, D.O.S. – “Omul de zăpadă” – aplicație;
- Activitatea integrată “De vorbă cu primăvara!”D.Ș. – “Pomul înmugurit!” - observare, D.E.C. – “Copăcelul!” – cântec;
- Activitatea integrată “ Să ne iubim portl popular!” D.Ș. – “Costumul național!” – observare, D.P.M. – “Drag mi-e portul românesc!” – dans popular;

- Activitatea integrată “Tot ce e în jurul nostru!” D.Ș. – “Animale din ograda bunicii!”- citire după imagini, D.E.C. – Graiul animalelor!” – cântec;
- Activitatea integrată “E ziua ta mămico!” D.Ș. – “Mama mea e numai una!”- conversație, D.Ș. – “ Cine are mai multe/ mai puține daruri!” – joc didactic;
- Activitatea integrată „ Alaiul de insecte!” D.Ș. – „În lumea insectelor!”- observare, D.L.C. – „Albina!” – memorizare;
- Activitatea integrată “ Hai la drum pe ape!” D.Ș. – “Călătorie pe mare!” – observare, D.O.S. – “Barca pe valuri!” – colaj;
- Activitatea integrată “ E ziua noastră“ D.Ș. – “Copiii lumii cer pace”- lectură după imagini, D.Ș. – “Câte jucări primește Ioana în dar?” – joc didactic cu material individual.

În anotimpul toamna, am organizat cu preșcolarii *activitatea integrată cu tema “La piață!”*, am combinat activitatea de cunoașterea mediului – D.Ș., cu cea de educarea limbajului – D.L.C. la această activitate copiii au putut vedea cu ochii lor legumele și fructele de sezon, le-au putut pipăii, le-au mirosit și au putut face comparații între ele în funcție de culoare, miros, mărime, greutate. Pe drumul de întoarcere sper grădiniță pentru a respecta în tocmă demersul unei activități integrate am cântat “A, a, a, acum e toamnă da!” – A.L.A.2. Respecând vârsta și pentru a face cât mai atractivă activitatea, totul s-a desfășurat sub forma unui joc, copiii neștiind că defapt ei au învățat cu ocazia aceasta.

Știind nevoia copiilor de cunoaștere dar și dorința lor de a se juca cât mai mult, pe parcursul anului școlar am desfășurat mai multe activități sub forma jocului, folosind în multe cazuri și metodele activ- participative, centrate pe copil.

Ca metode specifice cele mai uzate în această cercetare, incluse în activitățile integrate, am folosit: metoda Cubului, Călătoria Misterioasă, metoda Piramidei, Mima, Floare de lotus, Pălăriile gânditoare, Ciorchinele, Jurnalul grafic, Brainstormingul, Explozia stelară și nu în ultimul rând cea mai întâlnită metoda Turul galeriei.

Pe tot parcursul anului școlar am încercat să nu lipsească din activitatea integrată desfășurată la grupă, îmbinarea tuturor activităților, atât cele de dezvoltare personală A.D.P., cele liber alese A.L.A. și bineînțeles cele din domeniile experiențiale A.D.E., într-un mod cât mai original, centrat pe copil și pe noile acestora, pe nivelul de vârstă și pe cunoștințele dobândite pe parcursul anilor de grădiniță și de ce nu a informațiilor primite și din familie. Este necesar să amintesc faptul că familia are un rol extrem de important în activitatea desfășurată la grupă, aceasta contribuind în mod activ atunci când este solicitată, unindu-ne forțele pentru binele copiilor.

Etapa finală

Etapa finală sau etapa de control a constat în aplicarea unor probe de evaluare, pornind de la cele din etapa constatativă, dar adăugând elemente noi de conținut transmise, precum și un grad sporit de dificultate. Această etapă s-a desfășurat similar pentru ambele grupe : experimentală și de control, toate rezultatele fiind centralizate și la sfârșit comparate cu cele obținute în etapa constatativă sau inițială.

În această etapă am folosit ca mijloace de evaluare două fișe de lucru și un joc didactic. Atât fișele cât și jocul au fost întocmite special pentru activitatea integrată, ținând cont de tema lucrării și a cercetării. Am folosit itemi din domeniul Știință - cunoașterea mediului în combinație cu alte domenii ca D.L.C. – educarea limbajului, D.O.S. – domeniul om și societate, D.Ș. – activitate matematică, D.E.C.- desen și educație muzicală.

CONCLUZII

Pentru copii, natura se descoperă la aceasta vârstă în toată splendoarea, prospețimea și utilitatea ei, nu numai ca un spectacol ci ca un laborator continuu.

Îndrăgind natura și înțelegându-i tainele, copilul se descoperă într-un viitor protector al acesteia.

Dacă de pe acum vor înțelege că orice specie și fenomen are un rol bine definit în natură, că dispariția sau distrugerea unora ar aduce dereglări importante, cu siguranță îi va stăpâni acum și în viitor dorința de a se interesa de ocrotirea mediului și nevoia de a ocroti natura.

Este necesar ca noi, educatoarele, pornind de la premiza că protecția mediului este o problemă de interes național, să considerăm și să implementăm în munca noastră obiective ale educației ecologice, care să contribuie la educarea generației actuale, încât să înțeleagă datoria de a păstra și transmite nealterate toate atributele naturii, atribute care influențează menținerea și continuitatea vieții pe pământ. Este necesar un mod de gândire și de acțiune nu numai pentru prezent, cât și pentru viitor.

În lucrarea de față, am încercat să relievez modul în care am aplicat în cadrul activităților desfășurate, metode și procedee active, mijloace de învățământ adecvate, menite să contribuie la ușurarea înțelegerii noțiunilor științifice, la însușirea cunoștințelor, fenomenelor, cât și la formarea priceperilor și deprinderilor de muncă prin efort propriu, vizând o bună pregătire pentru viață.

Am constatat că deprinderile de muncă, cu caracter activ ale colectivului de preșcolari se formează gradat, în funcție de particularitățile de vârstă.

Obiectivele urmărite au fost realizate în special, în timpul activităților desfășurate la clasă dar și prin plimbări, excursii, vizite, drumeții, concursuri.

În întreaga mea activitate, am constatat că folosirea celor mai eficiente metode moderne, îmbinarea modernului cu tradiționalul, folosirea mijloacelor audio-video, activează întregul colectiv de copii, spre a-și însuși temeinic cunoștințele.

Fișele variate folosite au avut un grad sporit de eficacitate, au constituit veriga principală a activităților pentru dobândirea, fixarea și aplicarea cunoștințelor, calea ce duce la deprinderi automatizate.

Cu ocazia experimentului efectuat, am constatat că rezultatele didactice, în majoritate, sunt pozitive. Punctez câteva dintre acestea:

- utilizarea adecvată a resurselor didactice moderne duce la îmbunătățirea asimilării cunoștințelor de către preșcolari, contribuind la ridicarea calității învățământului,
- metodele și procedeele folosite dezvoltă spiritul de inițiativă, flexibilitatea intelectului, cât și formarea unor deprinderi practice,
- introducerea unor modalități practice de lucru face ca preșcolarul să devină un element activ în învățare,
- în timpul aplicării lor, copiii învață să-și organizeze munca.

Apreciez că preșcolarii și-au format premisele unei cunoașteri științifice a mediului cât și premisele unei cunoașteri ecologice, reușind astfel să-i fac să privească critic orice tentativă care ar încerca să le zdruncine convingerile științifice formate despre lume și viață.

Le-am format ideea că omul poate cunoaște lumea prin căutare, studiu personal, observare, prin muncă el rămânând în centrul naturii și devenind producătorul de bunuri materiale și spirituale, deci el trebuie să cunoască natura pentru a o stăpâni.

Începutul este modest, dar rămâne ca în activitatea viitoare să urmăresc îndeaproape aceasta problemă, să-i îmbogățesc conținutul. Aceasta presupune acordarea unei atenții și mai mari activităților de educație ecologică, contribuind din plin la formarea unui comportament pozitiv față de mediul înconjurător, cât și prin cât mai multe activități practice și acțiuni extrașcolare cu conținut ecologic.

În elaborarea lucrării am plecat de la premisa că alegând strategiile interactive de grup adecvate colectivului de preșcolari și respectând ritmul fiecăruia, voi contribui la formarea conștiinței ecologice, respectiv însușirea de către micii mei elevi a unor cunoștințe despre mediul înconjurător, stimularea unor emoții și sentimente pozitive și a unor convingeri față de mediu.

În acest sens lucrarea a pus în evidență ideea care confirmă ipoteza de la care am plecat și anume că formarea conștiinței și conduitei elevilor se datorează în mare parte strategiilor

interactive utilizate, care prin caracterul lor activ stimulează acțiunile elevilor, ce favorizează gândirea critică, creativă, capacitatea de comunicare și cooperare, atitudini pozitive și adaptabilitate, responsabilitate și implicare.

Consider că **scopul propus a fost atins și ipoteza a fost confirmată.**

BIBLIOGRAFIE

- Cerghit, Ioan (coordonator) 1992,1993- "*Didactica*" - manual pentru Școli Normale Ed. E.D.P București
- Drăgan, Ion 1993 - "*Cercetarea psihopedagogică*" - ghid pentru elaborarea lucrărilor metodico-științifice în vederea obținerii gradului didactic I, Ed.Tipomur .
- Geamănă, Nicoleta (coord.),2013 "*Educație ecologică – îndrumar pentru activitatea în grădiniță și la clasa pregătitoare*", Ed Arlequin.
- Miu, Florentina, 2008 "*Elemente de metodică și didactică pentru predarea geografiei*", Editura Mondoro, București, 2008
- Miu, Florentina, 2011 "*Îndrumător de didactica geografiei în învățământul preșcolar și primar*", Editura Mondoro, București.